

RACHUNKOWOŚĆ W SPÓŁCE EUROPEJSKIEJ

W artykule przedstawiono istotę i sposoby kształtowania Spółki Europejskiej, wyzwania rachunkowości globalnej, specyfikę rachunkowości w Spółce Europejskiej. Zauważono, że Międzynarodowe Standardy Rachunkowości jak i unijne Dyrektywy regulujące zasady prowadzenia rachunkowości w krajach członkowskich nie są w pełni przydatne i nie są w pełni wystarczające dla Spółki Europejskiej poprzez to, że nie uwzględniają jej specyfiki

Spółka Europejska powołana została aktem wtórnego prawa europejskiego, przez Rozporządzenie Rady UE w dniu 8 października 2001r. Tworzyła się niełatwo i długo. Historia jej powstawania ma prawie 35 lat. Zgoda unijnych ministrów w grudniu 2000 roku na legislację Statutu Spółki dała możliwość utworzenia jednolitej struktury organizacyjnej dla pierwszego europejskiego podmiotu gospodarczego. Można było teraz stworzyć spółkę prawa europejskiego o zunifikowanych regułach działalności, zarządzania i sprawozdawczości¹. Chociaż decyzja o utworzeniu spółki europejskiej nie miała charakteru obligatoryjnego dla państw członkowskich Unii Europejskiej to Komisja Europejska zachęcała do jej tworzenia wskazując, że powinna ona przynieść w sektorze gospodarczym do 30 mld euro oszczędności rocznie. Ponadto stworzenie takiej spółki w państwach członkowskich wychodzi na przeciw oczekiwaniom integracyjnym Unii Europejskiej oraz stanowi adekwatną odpowiedź na wyzwania konkurencji na globalnym rynku. Samo utworzenie Spółki Europejskiej wymaga podjęcia działalności gospodarczej na poziomie unijnym. To znaczy, że musi to być spółka międzykrajowa, „interstate”, prowadząca działalność na wspólnym unijnym rynku i prawie w całości podlegającą prawnym regulacjom Unii Europejskiej.

Z tych przesłanek wynika Statut Spółki Europejskiej w którym w miarę szczegółowo unormowano sposoby jej powoływania, zakładania i funkcjonowania . Spółka Europejska może być utworzona na wiele sposobów: od najprostszego polegającego na poziomym połączeniu dwóch lub więcej spółek, poprzez przejęcia (inkorporację) aż do utworzenia grupy kapitałowej. Ponieważ w zakresie struktury organizacyjnej Spółka Europejska jest publiczną spółką akcyjną (*public limited-*

---

¹ Jones, R.A. (2001) *The Politics and Economics of the European Union, Second Edition*. Edward Elgar, Cheltenham UK, Northampton, MA, USA, p.23

liability) o charakterze podmiotu prawnego z kapitałem zakładowym podzielonym na akcje to także może być utworzona poprzez przekształcenie już działającej spółki w europejską spółkę akcyjną.

Statutowa siedziba spółki musi się znajdować na terytorium jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej i musi to być kraj w którym ma swoją siedzibę organ administrujący lub zarządzający spółką. Wpis musi nastąpić do rejestru tego państwa członkowskiego w którym spółka ma swoją statutową siedzibę. Nie ma potrzeby rejestracji spółki w każdym państwie członkowskim UE w którym spółka prowadzi swoją działalność. Spółka Europejska nabywa osobowość prawną w dniu jej zarejestrowania. Jednak rejestracja może nastąpić dopiero gdy wynegocjowane zostaną warunki uczestnictwa pracowników w procesie podejmowaniu decyzji w spółce, co zagwarantowane zostało dla pracowników suplementem do statutu spółki w postaci Dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 8 października 2001 roku².

Prowadzenie przedsiębiorstwa w Europie z rachunkowego punktu widzenia to przede wszystkim różne niezharmonizowane opłaty, stawki i progi podatkowe a także zasady prowadzenia rachunkowości przedsiębiorstw : wycena początkowa i bilansowa zapasów, koszty finansowania zewnętrznego, różnice kursowe pomiędzy członkami UE (należącymi do różnych obszarów walutowych.) utrata wartości aktywów czy klasyfikacja instrumentów finansowych. W każdym kraju podejście do poszczególnych ujęć może się różnić.

Unia Europejska nie prowadzi zarówno wspólnej gospodarki podatkowej jak i nie określa jednolitych zasad prowadzenia rachunkowości. Nie ustala jednakowych systemów i stawek podatkowych. (Przedmiotem ujednolicenia na obecnym etapie są reguły i zasady poboru podatku w krajach członkowskich). Proces harmonizacji standardów w rachunkowości jest jeszcze nie zakończony. Są to dwa podstawowe problemy z którymi spółka europejska spotyka się zaraz na początku swojej działalności a które w statucie spółki nie zostały rozwiązane w sposób jednoznaczny. Zagadnienia te są przedmiotem zainteresowania wielu autorów – oczywiście nie tylko w kontekście Spółki Europejskiej – i znajdują odzwierciedlenie w bogatej literaturze przedmiotu. Między innymi można tu wymienić szereg publikacji poświęconych problemom harmonizacji, zakazu dyskryminacji podatkowej czy kwestii korzystania z

---

² Council Directive (EC) No 86/2001 of 8 October 2001 *Supplementing the Statute for European Company with Regard to the Involve.*

prawa unijnego szczególnie przy przenoszeniu spółek czy ich działalności za granicę³. Ale rzecz dotyczy nie tylko Unii Europejskiej. Wśród fachowców trwa wieloletnia dyskusja na temat sporządzania raportów finansowych które byłyby adekwatne w dobie gospodarki globalnej Skandia, Navigator czy inne modele poświęcone wycenie różnych aktywów w tym niematerialnych to nowe tendencje głównie z zakresu rachunkowości zarządczej świadczące o trwających poszukiwaniach. Niezależnie od ich uznanej przydatności na pewno nie wyczerpują one całości oczekiwań związanych z nowoczesną rachunkowością. W drugiej części artykułu przedstawimy krótko wyzwania stojące przed rachunkowością w warunkach globalnej gospodarki; w trzeciej przedstawimy problemy rachunkowości w spółce europejskiej: w czwartej możliwości wykorzystania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Dyrektyw unijnych w rachunkowości Spółki Europejskiej. Konkluzje i wnioski poświęcone będą podsumowaniu przedstawionych problemów i zadań do rozwiązania.

Wyzwania rachunkowości globalnej. We współczesnej gospodarce zmienia się nie tylko podejście do wartości przedsiębiorstwa ale i zmienia się sposób jego wyceny. Uważa się, że roczne sprawozdanie finansowe powinno zawierać nie tylko bilans, rachunek zysków i strat, rachunek przepływów pieniężnych ale i o wiele szersze informacje dodatkowe. Dokonując oceny wyników działalności należałoby uwzględnić również nowoczesne standardy rachunkowości, takie jak finansowe i niefinansowe dane wpływające na prezentowany wynik, dokonana przez zarząd na ich podstawie analiza przyczynowa a także pokazanie wpływu zachowania całego sektora na główne cele i strategię przedsiębiorstwa,. Równie ważne są szanse i zagrożenia wynikające z obecnej sytuacji przedsiębiorstwa oraz .czynniki prowadzące do osiągnięcia sukcesu. Podkreśla się, że wzrasta rola i znaczenie kapitałów niematerialnych w strukturze aktywów przedsiębiorstwa Aby osiągnąć zadowalający wynik z takiej informacji należałoby uwzględnić różne wymagania w tym wymagania Amerykańskiego Instytutu Biegłych Rewidentów (AICPA) ale i wymagania wynikające z europejskich interpretacji Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IAS) i na koniec również uwzględnić wymagania krajowe.

W przypadku analizowanej tu Spółki Europejskiej problem tkwi nie w przyjęciu standardów według których sprawozdanie powinno być sporządzone tzn. sposobu

---

³ Zob. *Problemy Prowadzenia Przedsiębiorstwa we Wspólnocie Europejskiej* (2005) „Prawo i Podatki w Unii Europejskiej” No 3, s. 1-17; *Harmonizacja publicznych Papierów Wartościowych* (2005) „Prawo i Podatki w Unii Europejskiej”, (2005) No 7-8
Wouters, J. (1998) *Dyrektywy dotyczące prawa spółek* [w:] Jednolity Rynek Wewnętrzny, pod. red. naukową L. Jasińskiego, Łódź, s. 182 i nn.

sporządzania sprawozdania ale w tym według jakiego prawa: krajowego, międzynarodowego czy unijnego (UE) sprawozdanie ma być sporządzone. Chociaż w krajowych ustawach o rachunkowości, w prawie bilansowym bardzo często obecna jest już daleko zaawansowana harmonizacja z międzynarodowymi regulacjami to problem zawarty jest w pytaniu: czy sprawozdanie finansowe spółka ma sporządzać według prawa krajowego w którym mimo daleko posuniętych uzgodnień wciąż są jeszcze jakieś specyficznie krajowe unormowania a często brak niektórych istotnych międzynarodowych - czy wprowadzić dla Spółki Europejskiej jednolite wszędzie takie same, autonomiczne wymogi sprawozdawczości?

Nietrudno sobie wyobrazić, że mimo harmonizacji roczne sprawozdanie w jednym kraju może zawierać informacje a także sposób ich przygotowania niekoniecznie takie same jak w ustawie innego kraju. Celem Międzynarodowych Standardów Rachunkowości jest umożliwienie porównywalności sprawozdań a nie stworzenie nadrzędnej normy wobec lokalnych przepisów krajowych.

Spółka Europejska i rachunkowość. Rachunkowości w Spółce Europejskiej poświęcono w Rozporządzeniu dwa artykuły (art. 61 i 62, cz. IV Statutu SE)⁴ Artykuły 61 i 62 Statutu SE zobowiązują spółkę do sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego w postaci bilansu, rachunku zysków i strat a tam gdzie to wymagane również do sporządzenia bilansu skonsolidowanego oraz dodatkowych informacji do sprawozdania i raportu oceny.

Jeżeli spółka jest instytucją kredytową lub finansową zastosowanie mają krajowe uregulowania prawne, stworzone poprzez implementację określonych dyrektyw unijnych dotyczących tego rodzaju spółek. Roczne i skonsolidowane rachunki publikowane mają być łącznie z dołączonym do nich raportem rocznym i audytem. Podobnie instytucje ubezpieczeniowe w swoich sprawozdaniach rocznych kierować muszą się Dyrektywą Rady Europejskiej odnośnie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań dla towarzystw ubezpieczeniowych⁵.

Wszystkie sprawozdania roczne i tam gdzie jest to wymagane skonsolidowany bilans sporządzony jest w walucie Euro, nawet jeśli w danym kraju nie został urzeczywistniony trzeci etap rozwoju EMU (Unii Walutowej i Gospodarczej). Jeśli kraj członkowski na terenie którego jest zarejestrowana siedziba SE, wymaga sporządzenia

---

⁴ zob. Council Regulation (EC) No 2157/2001 *on the Statute of European Company* „Official Journal L 294” of 10.11.2001, p. 1-21.

⁵ European Parliament and of the Council Directive (EC) No 12/2000 of 20 march 2000 *relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions* „Official Journal L 126” of 26.05.2000, p. 1
Council Directive (EEC) No 674/1991 of 19 December 1991 *Insurance Undertaking-Annul and Consolidated Accounts* „Official Journal L 374” of 31.12.1991, p.7

sprawozdania rocznego i jeśli jest wymagane , bilansu skonsolidowanego w walucie krajowej wg zasad wymaganych dla innych spółek (public limited-liability companies) działających na terytorium kraju członkowskiego to to nie wyłącza przygotowania i opublikowania takich sprawozdań również w walucie europejskiej- euro.

Artykuł 63 i nn. w powyższym Rozporządzeniu (dotyczącym wprowadzenia Statutu Spółki Europejskiej) mówi o likwidacji spółki, rozwiązaniu, wstrzymaniu działalności niewypłacalności etc. W każdym z tych przypadków Spółka Europejska podlega przepisom obowiązującym spółki akcyjne utworzone i działające w państwie członkowskim, w którym znajduje się jej statutowa siedziba i siedziba zarządu głównego. Przytaczamy ten artykuł ponieważ pokazuje on wyraźnie, że prawne ramy działalności gospodarczej w Europie wciąż dużym stopniu bazują na przepisach krajowych członów UE nie tylko tam gdzie nie ma uregulowań unijnych ale również tam gdzie nie ma rozporządzeń nakazujących wprowadzenie danego uregulowania. W takich przypadkach zostawia się możliwość regulacji zarówno według prawa wspólnotowego jak i prawa kraju członkowskiego. Sytuacja taka mogłaby prowadzić do różnych niepożądanych komplikacji dlatego Unia Europejska wprowadziła tu uregulowania zapewniające pełną jawność w działalności spółek. Reguluje to już Pierwsza Dyrektywa z roku 1968(i dyrektywy wydawane w latach następnych). W świetle tej Dyrektywy w sprawie unijnej harmonizacji przepisów w odniesieniu do sprawozdań spółek wymaga się obowiązku ogłoszenia nmprzynajmniej raz w roku wysokości kapitału subskrybowanego, ogłoszenia bilansu, rachunku zysków i strat⁶. Ale nawet jeśli zastosujemy do prowadzenia rachunkowości Spółki Europejskiej wszystkie dotychczasowe Dyrektywy UE to musimy pamiętać, że SE podlega przepisom spółek akcyjnych państw członkowskich w którym ma swoją siedzibę statutową i siedzibę głównego zarządu. Według prawa tego państwa członkowskiego SE sporządza sprawozdania finansowe i w sytuacji gdzie to jest właściwe sprawozdania skonsolidowane a także sprawozdania roczne, sprawozdanie z działalności i dokonuje ich publikacji. Mówi o tym Rozporządzenie UE w sprawie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości⁷.

Międzynarodowe Standardy Rachunkowości w SE. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSS) przewidują umieszczanie w rocznych sprawozdaniach finansowych także sprawozdania Zarządu. To jest jedno z novum

---

⁶ zob. Także Hykawy, I. (1996) *Komentarz do Pierwszej Dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich* [w:] *Prawo Spółek*, red. M. Safian, IWS, Oficyna Wydawnicza, Warszawa, s.46.

jakie przewidują sprawozdania sporządzone zgodnie ze standardami międzynarodowymi. A więc powinna znaleźć się tam polityka inwestycyjna, polityka wypłacania dywidend, wykaz źródeł finansowania i sposoby ich pozyskiwania, ryzyko z tym związane a także pozabilansowe transakcje i operacje. MSS to przede wszystkim metody wyceny i sposoby prezentacji składników majątku a także rozszerzone obowiązki informacyjne. W dniu 07czerwca 2002 r. Parlament Europejski podjął uchwałę, która stanowi o konieczności stosowania z dniem 1 stycznia 2005 r. Międzynarodowych Standardów Rachunkowości przez wszystkie spółki notowane na regulowanych rynkach kapitałowych krajów członkowskich. Należy jednak nadmienić, że żaden kraj Unii nie ma na razie obowiązku „dosłownego” stosowania międzynarodowych standardów do wszystkich spółek i w sposób bezwzględny. Jednak z drugiej strony regulacja Unii może być przez kraj członkowski rozszerzona w odniesieniu do jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań innych spółek niż spółki publiczne. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości są posiłkowym źródłem polskich przepisów, o czym stanowi artykuł 10 ust 3 Ustawy o Rachunkowości. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości to standardy pośrednie dostosowujące do siebie amerykańskie i europejskie wymogi sprawozdawczości. Chociaż stanowią kompromis między europejskim a amerykańskim systemem rachunkowości, to wcale nie znaczy, że spółka działająca na rynku amerykańskim nie będzie stosowała amerykańskich norm rachunkowości. To tylko oznacza standaryzację norm a to czy w przyszłości Amerykanie będą stosowali europejskie zasady i normy rachunkowości lub na odwrót Europejczycy przyjmą amerykańskie prawo rachunkowe jest jeszcze kwestią otwartą⁸. Oczekuje się, że proces harmonizacji doprowadzony do końca umożliwi zaakceptowanie sprawozdań finansowych przedsiębiorstw europejskich przez SEC (Security Exchange Commission) a w konsekwencji doprowadzi do Konwergencji MSSF i US GAPP. Wiele europejskich krajów(prawie sto krajów w ogóle) przyjęło obowiązywanie MSR’ów jako krajowy standard rachunkowości. W chwili obecnej jest ponad czterdzieści międzynarodowych standardów i dotyczą m. inn. prezentacji sprawozdań finansowych, zapasów, amortyzacji, sprawozdania z przepływów środków pieniężnych, zdarzeń następujących po dniu bilansu, podatku dochodowego, połączenia spółek, kosztów finansowania zewnętrznego, ujmowania i wyceny instrumentów finansowych, wartości godziwej etc. Nie obejmują one i tak

---

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej No 1606/2002/WE z dnia 19 lipca 2002 w sprawie stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, „Official Journal L 243” z dnia 11.09.2002.

wszystkich wymaganych a prawie krajowym zdarzeń. Polska nowelizacja ustawy o rachunkowości stanowi, że w wypadku braku uregulowań można nadal stosować krajowe standardy rachunkowości. Natomiast w przypadku standardu krajowego należy stosować Międzynarodowe Standardy Rachunkowości. Spółka Europejska utworzona została na podstawie trzech tytułów prawnych⁹: europejskiego prawa wspólnotowego, regulacji opartej na wtórnym prawie wspólnotowym uzupełnionym prawem krajowym państw członkowskich. Te trzy źródła prawne powstania i funkcjonowania spółki są też źródłem jej istotnych mankamentów. Wydawało się że spółka europejska powinna być efektywną i konkurencyjną spółką stworzoną dla potrzeb jednolitego rynku europejskiego. Chcąc być jego adekwatnym odzwierciedleniem, powinna być niezależna od różnych, często odmiennych uregulowań wynikających z prawa krajowego i dowolności implementacji prawa wspólnotowego. Jednak tak nie jest. Uwidacznia się to w zasadach opodatkowania i sprawozdawczości finansowej. Ustawodawca tej spółki nie uniknął mankamentów, które w sposób prawny wbudowane zostały w Statut spółki a raczej ściśle mówiąc nie zostały wbudowane tam jednolite zasady sprawozdawczości finansowej i opodatkowania mając na uwadze fakt, że uregulowania w zakresie rachunkowości w państwach członkowskich UE są zróżnicowane a proces ich harmonizacji jest jeszcze nie zakończony. Można tłumaczyć, że ten brak jednolitych zasad rachunkowości dla SE wynika z braku harmonizacji standardów rachunkowości w całej Unii Europejskiej. Wprawdzie proces jest mocno zaawansowany ale i tak nie ma gwarancji, że zostaną one wprowadzone w 2005 roku, jak nie ma pewności że Komitet Regulacji i Rachunkowości (Accounting Regulatory Committee) zdąży wszystkie standardy wprowadzić. Jeśli MSRy miałyby stanowić normę rachunkową dla Spółki Europejskiej to i tak wymagałoby to wcześniejszej spójnej interpretacji MSSF przez państwa europejskie a ponadto potrzebna byłaby ich zgoda na pominięcie przez SE krajowych uregulowań a zakresie rachunkowości.

Jeżeli Spółka Europejska jako nowy podmiot prawny na rynku europejskim ma być spółką bardziej konkurencyjną i przez to skuteczniej działać na globalnym rynku to należało od razu ustanowić dla niej jednolite standardy rachunkowości co sprzyjałoby nie tylko rozwojowi i spowodowało wzrost ilości SE na europejskim

---

⁸ Tollet, N. (2005) *The Societas Europea. Euroization via Americanization of Corporate Law. Corporate Governance. Only One Model* „Global Jurist Topics”, Berkeley Electronic Press vol. 5, No 2, Article 3.

⁹ Sokołowski, J. (2005) *Europejskie prawo Spółek i Dwie Drogi Urzeczywistnienia Rynku Wewnętrznego*, „Prawo i Podatki w Unii Europejskiej” JNFOR, No 4, s.57-60.

rynku ale i przyspieszyłoby sam proces harmonizacji rachunkowości w Europie i na rynku światowym.

Wykorzystanie dyrektyw unijnych w rachunkowości spółki europejskiej. Dzisiaj w prowadzeniu rachunkowości Societas Europaea stosowane mogą być unijne dyrektywy tworzone jeszcze wtedy gdy Spółka Europejska nie istniała i nie był znany ani jej cel statutowy ani jej misja. Dla spółek dotychczas działających na terenie Wspólnoty istotne są Dyrektywy czwarta, siódma i ósma¹⁰ dotyczące sporządzania równoważnych i porównywalnych sprawozdań finansowych i te dyrektywy w sposób "naturalny" odnoszą się do rachunkowości Spółki Europejskiej.

Czwarta Dyrektywa z 1978 roku dotyczy prawa bilansowego w stosunku do rocznych sprawozdań finansowych, w tym z zakresie informacji dodatkowych i w ogóle rozszerzenie informacji prezentowanych w sprawozdaniach z działalności przedsiębiorstw.

Siódma Dyrektywa dotyczy zasad tworzenia skonsolidowanych bilansów w spółkach akcyjnych. Dyrektywa dotycząca skonsolidowanych sprawozdań finansowych w zastosowaniu do Spółki Europejskiej pozwala mniejszym grupom kapitałowym (z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia, przychodów i sum bilansowych) odstąpić od sprawdzania skonsolidowanego sprawozdania.

Ósma Dyrektywa (trwają prace nad jej zmianą) dotyczy ustawowego badania rocznych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych. Szczególnie istotna stała się po skandalach finansowych w USA i Europie, które ujawniły znaczenie kwalifikacji pracowników dokonujących statutowych rewizji dokumentów programowych.

Dyrektywy te nie wnoszą nic nowego do sposobu działalności Spółki Europejskiej. Są one obowiązującymi w unii zasadami sporządzania sprawozdań finansowych i prowadzenia rachunkowości spółek i jako takie stosowane są obowiązkowo przez każdą spółkę europejską poprzez wymogi ustawodawstwa krajowego.

---

¹⁰ Fourth Council Directive (EEC) No 78/660/C of 25 July 19778 based on Article S 4(g) of the Treaty on the annual account of certain type of companies, „Official journal L 227”, of 14.08.1978. Eighth Council Directive (EEC) No 84/253 of 10 April 1984 based on Article 54 (3)(g) of The Treaty on the approval of persons responsible for Carrying out the statutory audits of accounting documents. „Official journal L 126”, 12.05.1984. Seventh Council Directive (EEC) No 83/349 of 13 July 1983 Consolidated Accounts of Companies with Limited Liability „Official Journal L 193”, 18.07. 1983.

Konkluzje i wnioski. Spółka Europejska w dużym stopniu ułatwia prowadzenie działalności gospodarczej na jednolitym rynku w głównej mierze poprzez stosowanie w swojej praktyce prawa europejskiego.

Societas Europeas nie rozwiązuje problemów harmonizacji zewnętrznej np. dla spółek europejskich działających za granicami Unii. Np. Spółka Europejska rozszerzająca działalność na USA będzie musiała stosować w swojej działalności prawo amerykańskie

SE jest pierwszą spółką (stworzoną wprawdzie bardzo mozolnie) która jest typową spółką „integracyjną” w maksymalnym stopniu adekwatną do potrzeb i wymagań jednolitego rynku. Istotnym brakiem Spółki Europejskiej jest brak reguł jej opodatkowania i jednolitych zasad prowadzenia rachunkowości.

Zarówno Międzynarodowe Standardy Rachunkowości jak i unijne Dyrektywy regulujące zasady prowadzenia rachunkowości w krajach członkowskich nie są w pełni przydatne i nie są w pełni wystarczające dla Spółki Europejskiej poprzez to, że nie uwzględniają jej specyfiki. W pierwszym przypadku ze względu na sposób ich zastosowania (poprzez ustawodawstwo krajowe), w drugim ze względu na nieadekwatność do charakteru spółki europejskiej. (dotyczą regulacji procedur i sprawozdań krajowych).

Ustawodawcy Spółki Europejskiej popełnili błąd „zaniechania” nie tworząc w sposób prawnie uregulowany jednolitych zasad prowadzenia sprawozdawczości finansowej i opodatkowania w Spółce Europejskiej

Takie uregulowania nie tylko byłyby wzorcem dla procesów harmonizacji prawa podatkowego i bilansowego lecz również przyspieszałyby proces harmonizacji w UE. Dałyby też Spółce Europejskiej w tym zakresie, przewagę konkurencyjną co sprzyjałoby liczniejszemu powstawaniu SE (na dzień dzisiejszy to jedna z przyczyn wyjaśniających dlaczego powstało ich tak mało).

LITERATURA:

1. *Council Directive* (EC) No 86/2001 of 8 October 2001 Supplementing the Statute for European Company with Regard to the Involvement of employees “Official Journal L 294”, 10.11.2001. zob. Europejska Spółka Akcyjna (Dz. U. 2005, no 62, poz. 5510.)

2. *Council Regulation* (EC) No 2157/2001 on the Statute of European Company “Official Journal L 294” of 10.11.2001, p. 1-21.

3. *Council Directive* (EEC) No 674/1991 of 19 December 1991 Insurance Undertaking-Annual and Consolidated Accounts “Official Journal L 374” of 31.12.1991, p.7

4. *European Parliament and of the Council Directive* (EC) No 12/2000 of 20 march 2000 relating to the taking up and persuit of the business of credit institutions “Official Journal L 126” of 26.05.2000, p. 1

5. *Europejska Spółka Akcyjna* (2005) “Prawo i Podatki w Unii Europejskiej” INFOR, No 9, s.18-24.)

6. *Eighth Coucil Directive* (EEC) No 84/253 of 10 April 1984 based on Arcicle 54 (3) (g) of The Treaty on the approval of persons responsible for Carrying out the statutory audits of accounting documents. “Official journal L 126”, 12.05.1984

7. *Seventh Council Directive* (EEC) No 83/349 of 13 July 1983 Consolidated Accounts of Companies witLimited Liability “Official Journal L 193”, 18.07. 1983.

8. *Fourth Council Directive* (EEC) No 78/660/C of 25 July 19778 based on Article S 4(g) of the Treaty.on the annual accountt of certain type of companies, „Official Journal L 227”, of 14.08.1978.

9. *Jones, R.A.* (2001) *The Politics and Economics of the European Union*, Second Edition .Edward Elgar, Cheltenham UK, Northampton, MA, USA, p.236

10. *Problemy Prowadzenia Przedsiębiorstwa we Wspólnocie Europejskiej* (2005) „Prawo i Podatki w Unii Europejskiej” INFOR, No 3, s. 1-17.

11. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej* No 1606/2002/WE z dnia 19 lipca 2002 w sprawie stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości,“Official Journal L 243” z dnia 11.09.2002.

12. *Seventh Council Directive* (EEC) No 83/349 of 13 July 1983 Consolidated Accounts of Companies with Limited Liability “Official Journal L 193”, 18.07. 1983

13. *Sokołowski, J.* (2005) *Europejskie prawo Spółek i Dwie Drogi Urzeczywistnienia Rynku Wewnętrznego*, “Prawo i Podatki w Unii Europejskiej” JNFOR, No 4, s.57-60.

14. *Tollet, N.* (2005) *The Societas Europaea. Euroization via Amaricanization of Corporate Law. Corporate Governance. Only One Model* “Global Jurist Topics”, Berkeley Electronic Press vol. 5, No 2, Article 3.

15. *Wouters, J.* (1998) *Dyrektywy dotyczące prawa spółek [w:] Jednolity Rynek Wewnętrzny*, pod. red. naukową L. Jasińskiego, Łódź, s. 182 i nn.